

УДК 351.745.7:343.102

Шаповалов О. О. – кандидат юридичних наук,
докторант Національної академії внутрішніх
справ, м. Київ

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОПЕРАТИВНОГО ПОШУКУ

Проаналізовано поняття і сутність оперативного пошуку як змісту діяльності, що уможливорює процес виявлення злочинів. Виокремлено ознаки, за допомогою яких можна визначити сутність оперативного пошуку залежно від завдань, які виконують під час його проведення.

Ключові слова: особи, факти, оперативний інтерес, оперативний пошук, сутність, поняття, безпосереднє та опосередковане отримання інформації.

Необхідність виявлення ознак латентних злочинів і встановлення невідомих осіб, які вчинили злочини-інциденти, зумовлює потреби в активному накопиченні первинної оперативної інформації. Зазначену діяльність здійснюють оперативні підрозділи органів, що є суб'єктами оперативно-розшукової діяльності (ОРД). Водночас процес її організації та забезпечення ефективності потребують визначення відповідних понять і сутності оперативного пошуку. Для цього доцільно проаналізувати й оцінити наявні енциклопедичні визначення та наукові розробки.

Сутність як філософська категорія визначає внутрішній зміст предмета, виражений в єдності всіх його різноманітних властивостей та відношень [1, с. 1306]. Її визначають як внутрішню основу предметів, що розкриває їхні глибинні зв'язки й тенденції, які підлягають виявленню і пізнанню на рівні теоретичного мислення [2, с. 842; 3, с. 1218]. У тлумачних словниках поняття «сутність» визначено як найголовніше, істотне; суть, сенс, зміст [2, с. 842; 3, с. 1218], суттєвий – той, що становить власне суть, зміст чого-небудь; важливий, значний [3, с. 1218]. У пізнанні явище і сутність постають ступенями осягнення предмета (від явища – до сутності) [1, с. 1306]. Отже, якщо інтерпретувати вказані визначення в контексті оперативного пошуку, то можна стверджувати, що пошук у межах ОРД здійснюють не лише поза

зв'язком з уже відомими фактами та особами, а й на підставі інформації, отриманої в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів. Це збагачує предмет, доповнюючи уявлення оперативних працівників про осіб та факти, що становлять оперативний інтерес. Окреслена проблема є актуальною, а тому потребує наукового осмислення й співвіднесення з уже наявними висновками науковців.

Загальні положення оперативного пошуку як процедури виявлення злочинів, зокрема його поняття, структуру та зміст, розробили науковці – фахівці в теорії ОРД та криміналістики. Так, І. П. Козаченко та Я. Ю. Кондратьєв пошукові заходи тлумачать як дії оперативних підрозділів щодо встановлення невідомих подій злочину і винних осіб, а також злочинів, які перебувають на стадії підготовки до вчинення або вже вчинені невстановленими особами [4, с. 15]. На думку Р. С. Белкіна, прерогативою ОРД є розкриття (виявлення) злочинів [5, с. 792]. Натомість В. О. Ледащев виявлення злочинів вважає встановленням ознак злочину за результатами пізнавальної діяльності органів дізнання (тобто оперативних працівників) та досудового слідства, яку здійснюють за допомогою криміналістичних методів та яка є документально зафіксованою [6, с. 20]. Згідно з підходом В. В. Лисенка та О. С. Задорожного, виявлення й розкриття злочинів повинно мати відповідне криміналістичне забезпечення за допомогою техніко-криміналістичних засобів, тактичних прийомів, методичних рекомендацій [7, с. 212]. Зокрема, Д. І. Сулейманов вказує, що основу пошуку становить комплекс слідчих дій та оперативно-розшукових заходів [8, с. 25]. Виявлення злочинів І. Ф. Герасимов визначає як певну поінформованість правоохоронних органів про вчинення протиправного діяння [9, с. 25]. Дослідник Н. П. Яблоков, виокремлюючи оперативно-розшуковий та слідчий рівні, переконує, що початку розслідування передують різні за строками оперативно-розшукова перевірка злочинної діяльності, результатом якої є передача зібраної первинної інформації до слідчих органів або операція щодо затримання злочинців [10]. Розглядаючи це питання, В. Г. Петросян виокремлює елементи оперативного пошуку [11, с. 117]. Водночас поза увагою зазначених науковців залишилися сутність і поняття оперативного пошуку в їх єдності.

Метою пропонованої увазі статті є визначення сутності й обґрунтування поняття оперативного пошуку як процесу виявлення осіб і фактів, що становлять оперативний інтерес.

Важливими ознаками пошуку фактичних даних про злочини можна вважати: початковий етап процесу пізнання (оперативного пошуку), зумовлений невизначеністю місцезнаходження фактичних даних про злочини; мету, що полягає у виявленні досі невідомих фактів злочинів та осіб, які їх учинили, зниження (або усунення) ентропії вихідної ситуації; підстави для початку пошуку, якими слугує припущення (версія) щодо підготовки або вчинення злочину за наявності окремих ознак, що вказують на такі діяння чи на осіб, які здійснюють підготовку злочину, учиняють його або вже вчинили; вимоги законодавця щодо вжиття необхідних оперативно-розшукових заходів стосовно профілактики, своєчасного виявлення, припинення та розкриття злочинів; проведення за певними пошуковими ознаками в місцях, де криміногенні процеси мають тенденцію до повторюваності й регулярності. Процес виявлення злочинів є специфічним і передбачає можливість отримання відомостей оперативними підрозділами. Ідеться про діяльність «від факту», тобто первинною вважають інформацію про вчинений злочин (коли події вже відбулися). Водночас пошук необхідної інформації здійснюють також іншим каналом – «від особи», за якого під час здійснення ОРД серед кримінально-активної категорії осіб виявляють тих, від яких на підставі їхньої оперативно значущої поведінки можна очікувати вчинення злочину.

Ураховуючи вихідну ситуацію, можна виділити два види пошуку фактичних відомостей:

– оперативний пошук як форма ОРД – виявлення поза зв'язком з уже відомими фактами та особами первинної інформації про ще не відомі факти протиправних діянь у конкретній сфері життєдіяльності й осіб, які здійснюють їх підготовку, учиняють або вчинили;

– інші форми ОРД – встановлення на підставі достатньої інформації, отриманої в установленому законом порядку (що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів), додаткових відомостей про вже відомі факти протиправних діянь та осіб, які здійснюють їх підготовку, учиняють або вчинили.

Суб'єкт пошуку (оперативний працівник) повинен володіти знаннями про закономірності виникнення (відображення) інформації про злочин на об'єктах, які визначають та аналізують, уміти логічно моделювати процес учинення протиправного діяння. Застосовуючи логіку злочинців, оперативний працівник має з'ясувати зміст і характер необхідної інформації, а також імовірні місця їх перебування (переховування).

У цьому контексті використовують поняття методу оперативного розпізнавання, яке тлумачать як комплекс прийомів, за допомогою яких визначають осіб, предмети та явища, що становлять оперативний інтерес, на підставі роз'яснення інформації щодо їх групової належності або тотожності за задалегідь відомими властивостями й ознаками [12, с. 455–456]. Тактику розпізнавання об'єктів, що становлять оперативний інтерес, на думку Б. Я. Нагіленка, необхідно визначати відповідно до специфіки дій осіб, які вчиняють певні види злочинів, та умов, за яких учиняють протиправні діяння. Дослідник зауважує, що об'єкти, які сприймаються, розпізнають шляхом порівняння в пам'яті суб'єктів пошуку відомих їм ознак з ознаками об'єктів, що вивчаються. Науковець наводить таку класифікацію пошукових ознак: ознаки, властиві діям осіб, які замислюють, готують і вчиняють злочини, збувають, скуповують майно, здобуте злочинним шляхом, а також ті, що характеризують антигромадський образ життя осіб, які підлягають вивченню; ознаки, притаманні психологічному стану осіб, які вчиняють суспільно небезпечні діяння; родові ознаки, що характеризують зовнішність осіб, які вчиняють злочини, зокрема розшукуваних як зниклих безвісти; ознаки, характерні для майна, набутого злочинним шляхом, знаряддя злочину та майна, яке розшуковують; ситуаційні ознаки, що охоплюють поєднання різних негативних обставин, умов, які створюють конкретну обстановку, ситуацію [12, с. 448].

Зокрема, Р. С. Белкін зауважує, що загалом ідеться про виявлення ознак можливого злочину, оскільки ті самі ознаки можуть бути властиві як злочинному, так і не злочинному діянню. Ознаки злочину можуть належати до будь-якого елементу складу злочину, але зазвичай їх співвідносять зі способом учинення та приховування протиправного діяння. Між ознаками злочину і способом його вчинення або приховування, на думку вченого, існує взаємозв'язок: за ознаками судять про спосіб, знання способу дає змогу максимально повно виявити ознаки його

застосування, а через спосіб та ознаки можна встановити подію загалом [5, с. 242].

Розглядаючи первинну (індикативну) інформацію, В. П. Сальніков зазначає, що вона найчастіше є неповною та непридатною до невідкладного використання. Переважно ці відомості накопичуються для подальшого аналітичного дослідження в інформаційних системах, довідкових обліках, базах даних, що містять первинну (неопрацьовану) інформацію, або є приводом для заведення справ оперативного обліку за наявності підстав [13, с. 82]. Дійсно, під час проведення перевірки використовують дані інформаційних систем, оперативно-довідкових картотек, матеріали оперативно-розшукових справ, відомості, отримані за запитами від представників державних установ, підприємств, організацій тощо. Акумуляування цієї інформації, на думку О. А. Вагіна, відбувається в процесі ОРД. Проте, окрім інформації про злочинну подію, також накопичують різноманітну супутню інформацію, що не стосується розслідуваних подій чи дій. До того ж, у процесі зіставлення можливим є отримання нових даних, обґрунтованих припущень, висновків, висування версій, які потребують перевірки, а отже, проведення додаткових оперативно-розшукових заходів. Результати одного оперативно-розшукового заходу можуть слугувати підставами для проведення іншого [12, с. 304–305]. Також перевірка первинної інформації на правдивість передбачає здійснення заходів, спрямованих на отримання додаткових відомостей, необхідних для прийняття рішення щодо первинної інформації. Таким рішенням може бути: припинення перевірки первинної інформації, заведення справи оперативного провадження для проведення оперативної розробки або розшуку, застосування заходів попередження, припинення або профілактики, а також початку кримінального провадження. Таким чином, інформацію перевіряють у тому обсязі, який дає змогу дійти обґрунтованого висновку про наявність або відсутність ознак злочину. У результаті перевірки отриманої інформації може бути констатовано відсутність правопорушення або наявність адміністративного правопорушення або ознак злочину (в останньому випадку це буде вважатися безпосереднім виявленням ознак злочину). Достатні відомості про суспільно небезпечне діяння потребують їх оцінювання щодо протиправності й документального оформлення результатів означеної оцінки. Отримання інформації в цьому

контексті постає результатом на вказаному етапі діяльності щодо розкриття злочинів.

У разі виявлення закінченого суспільно небезпечного діяння, коли очевидними є дані, що вказують на ознаки злочину, на думку О. А. Вагіна, ідеться про розкриття злочину, виявлення винних осіб, а якщо таку особу встановлено й вона переховується, то про її розшук [12, с. 304].

Таким чином, у процесі пошуку фактичних даних на етапі оперативно-розшукового провадження можна виокремити такі стадії:

- визначення місць, у яких криміногенні процеси мають тенденцію до повторюваності, регулярності виявів у часі та просторі, а також ознак, властивих об'єктам ОРД;

- встановлення осіб, предметів та явищ, що становлять оперативний інтерес, на підставі розпізнавання за пошуковими ознаками, виявлення первинної інформації про ознаки протиправного діяння;

- перевірка первинної інформації про ознаки протиправного діяння;

- оцінювання результатів перевірки і висновки про наявність або відсутність ознак злочину;

- прийняття рішення про використання результатів пошуку.

Латентні злочини, на думку Р. С. Белкіна, досить часто залишаються невиявленими з об'єктивних причин, які перешкоджають їх розкриттю, адже поза увагою оперативних і слідчих підрозділів залишаються ознаки їх учинення [14, с. 235]. Нині злочинці під час замислення, підготовки і вчинення злочинів діють дедалі більш витончено, підвищується рівень поінформованості, а також розширюється кваліфікація суб'єктів злочинної діяльності. На сьогодні їм добре відомі форми, види й механізм утворення традиційних слідів кримінальних дій (відбитків пальців рук, підошовних частин ніг тощо). Сучасний злочинець намагається не залишати, видозмінювати, знищувати такі сліди. З огляду на це, усе більшого значення в практиці розслідування злочинів набувають сліди, які умовно називають нетрадиційними, тобто ті, що не завжди можуть бути безпосередньо сприйняті органами чуттів [15, с. 66]. Наприклад, комп'ютерні технології та їх масове використання в різних галузях, зокрема зі злочинними намірами, створюють об'єктивну основу для отримання цінної оперативної інформації, документування злочинних дій певних осіб за допомогою прихованого контролю комп'ютерних масивів

інформації, повідомлень, що передаються комп'ютерними мережами. Таким чином, чільне місце посідають заходи прихованого отримання комп'ютерної інформації, які можуть реалізовувати в межах проведення відповідних оперативно-технічних заходів. Водночас комп'ютерні технології дають змогу здійснювати аналітичне оброблення первинної оперативної інформації. Звісно, існують певні об'єктивні труднощі під час виявлення, аутентифікації, відновлення та перетворення на придатну для сприйняття форму, інформації, що зберігається в комп'ютерних системах і локальних мережах [16, с. 171]. Тому про наявність або відсутність ознак злочину вказаного виду може йтися лише після оброблення та відображення інформації за допомогою спеціальних технічних засобів її автоматизованої обробки.

Сутність пошуку можна позиціонувати як низку завдань у процесі здійснення оперативно-розшукових заходів. Відповідно до змісту пошуку, а також підстав і досягнутих результатів, оперативний працівник (оперативний підрозділ) може виявити, зафіксувати й забезпечити процесуальне вилучення документів. У процесі пошуку може бути складено документи, які підтверджують проведення конкретних заходів із відображенням їх результативності та описом обставин проведення. Підтверджуючи результативність будь-яких заходів, оперативний працівник вказує прізвища ймовірних, на його думку, свідків події. В інших випадках він може надати: рапорт із викладенням результатів проведених ним усних співбесід, письмова фіксація яких була на той момент обтяжливою чи неможливою, довідку про вивчення документів організації або підприємства за певний період із зазначенням пропозицій про способи та час наступного отримання інформації із цього джерела процесуальним шляхом, а також інші відомості й документи.

Фактичні дані, отримані в процесі здійснення пошуку, відображають у відповідних документах. Їх фіксація є засобом збереження та забезпечення подальшого збирання з метою виявлення об'єктів, які розшукують. Тобто проведення оперативного пошуку передбачає ведення відповідного діловодства, заснованого на відображенні результатів пошуку в документованій інформації, збиранні й оцінюванні додаткових відомостей [12, с. 449–450]. Водночас різновидом пошукової діяльності є інформаційно-аналітичний пошук, тобто дізнання за допомогою інформаційних систем [12, с. 448]. Сутністю пошуку постає також опосередковане виявлення нових, донині невідомих

(прихованих, замаскованих, непізнаних) відомостей (даних, інформації) про злочинні діяння.

Таким чином, оперативний пошук – це здійснюваний оперативними підрозділами комплекс оперативних і розвідувальних заходів, спрямованих на безпосереднє та опосередковане (шляхом проведення аналітичного оброблення первинної інформації) активне отримання, перевірку, систематизацію та використання інформації про ознаки дій, що посягають на суспільні відносини, а також осіб, причетних до їх учинення. Сутність оперативного пошуку полягає в тому, що виявлення осіб і фактів, які становлять оперативний інтерес, відбувається за невстановленими і заздалегідь індивідуально не визначеними ознаками, оскільки оперативні працівники не мають певної, попередньо визначеної інформації щодо об'єкта оперативного пошуку. Пошук об'єкта здійснюють за ознаками, які задані не матеріалами конкретного кримінального провадження, а на засадах загальних уявлень про ці ознаки та об'єкт. У такому разі розпізнавання відбувається шляхом порівняння ознак, властивих конкретному об'єкту, з ознаками окремих видів злочинів. У результаті пошуку надходить орієнтувальна інформація. Це дає змогу зробити певне припущення щодо відношення виявлених об'єктів до якого-небудь злочину, тобто встановити формальну тотожність отриманих відомостей з абстрактною моделлю протиправного діяння, що наявна у свідомості оперативного працівника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. – 4-е изд. – М. : Сов. энцикл., 1989. – 1632 с.
2. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. – Харків : Школа, 2006. – 1008 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2002. – 1440 с.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України : наук.-практ. комент. / Я. Ю. Кондратьєв, І. П. Козаченко. – Київ : РВВ МВС України, 1993. – 120 с.
5. Белкин Р. С. Курс криминалистики / Р. С. Белкин. – 3-е изд., доп. – М. : Юнити. Закон и право, 2001. – 837 с.

6. Ледащев В. О. Своевременное обнаружение преступления: понятие, методы и профилактическое значение / В. О. Ледащев // Правовые организационные вопросы предварительного расследования. – Волгоград : ВСШ, 1977. – С. 19–24.

7. Лисенко В. В. Проблеми виявлення злочинів, пов'язаних з несплатою податків / В. В. Лисенко, О. С. Задорожний // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. – 2007. – № 2 (37). – С. 212–219.

8. Сулейманов Д. И. Концептуальные основы использования информации при раскрытии преступлений : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Сулейманов Джаваншин Ислам оглы. – Киев, 1997. – 45 с.

9. Герасимов И. Ф. Выявление преступлений – начальный этап борьбы с преступностью / И. Ф. Герасимов // Проблемы оптимизации первоначального этапа расследования преступлений. – Свердловск, 1988. – С. 25–32.

10. Криминалистика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2000. – 352 с.

11. Петросян В. Г. Криміналістичне та оперативно-розшукове забезпечення виявлення злочинів, вчинених суб'єктами господарювання з ознаками фіктивності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Петросян Ваграм Григорович. – Ірпінь, 2012. – 221 с.

12. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, Г. К. Сенилова, А. Ю. Шумилова. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 848 с.

13. Основы оперативно-розыскной деятельности : учебник / под ред. В. В. Рушайло. – Изд. 2-е, испр. и доп. – СПб. : Лань, 2000. – 720 с.

14. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории – к практике / Р. С. Белкин. – М. : Юрид. лит., 1988. – 304 с.

15. Лысов Н. Н. Фиксация доказательственной информации при раскрытии преступлений. – М. : Акад. МВД России, 1996. – 123 с.

16. Козлов В. Е. Теория и практика борьбы с компьютерной преступностью / В. Е. Козлов. – М. : Горячая линия. Телеком, 2002. – 336 с.

REFERENCES

1. Prokhorov, A.M. (Eds.). (1989). *Sovetskii entsiklopedicheskii slovar [Soviet Encyclopedic Dictionary]* (4nd ed.). Moscow: Sov. encikl. [in Russian].
2. Dubichynskiy, V.V. (Eds.). (2006). *Suchasnyi tumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy: 65 000 sliv [Modern Dictionary of Ukrainian language: 65 000 words]*. Kharkiv: Shkola [in Ukrainian].
3. Busel, V.T. (Eds.). (2002). *Velykyi tumachnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoi movy [Great Dictionary of Modern Ukrainian]*. Kyiv; Irpin: Perun [in Ukrainian].
4. Kondratiev, Ya.Yu., & Kozachenko, I.P. (1993). *Pro operatyvno-rozshukovu diialnist [On Operational Activities]*. Kyiv: RVV MVS Ukrainy [in Ukrainian].
5. Belkin, R.S. (2001). *Kurs kriminalistiki [Course of criminalistics]* (3rd ed., rev.). Moscow: Yuniti. Zakon i pravo [in Russian].
6. Ledascev, V.O. (1977). *Svoevremennoe obnaruzhenie prestupleniia: poniatie, metody i profilakticheskoe znachenie [Timely detection of crime: the concept, methods and preventive value]. Pravovye orhanyzacionnye voprosy predvaritel'nogo rassledovaniia, Legal organizational issues of preliminary investigation*. Volgograd: VSSH [in Russian].
7. Lysenko, V.V., & Zadorozhnyi, O.S. (2007). *Problemy vyiavlennia zlochyniv, poviazanykh z nesplatoiu podatkov [Problems identify crimes related to tax evasion]. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy, Scientific Bulletin of the National Academy of State Tax Service of Ukraine, 2(37), 212-219* [in Ukrainian].
8. Suleimanov, D.I. (1997). *Kontseptualnye osnovy ispolzovaniia informatsii pri raskrytii prestuplenii [Conceptual framework for using information in the detection of crime]. Extended abstract of Doctor's thesis*. Kiev: Kiev. gos. un-t imeni Tarasa Shevcheko [in Russian].
9. Gerasimov, I.F. (1988). *Vyiaвление преступления - nachalnyy etap borby s prestupnostiu [Detection of crimes - the initial stage of combating crime]. Problemy optimizatsii pervonachalnogo etapa rassledovaniia prestuplenii, Problems of optimization of the initial stage of investigation of crimes* [in Russian].
10. Filippova, A.G. (Ed.). (2000). *Kriminalistika [Criminalistics]*. Moscow: Yurisprudensiiia [in Russian].
11. Petrosian, V.H. (2012). *Kryminalistychnе ta operatyvno-rozshukove zabezpechennia vyiavlennia zlochyniv, vchynenykh subiektamy hospodariuvannia z oznakamy fiktyvnosti [Forensic and search operations to ensure detection of crimes committed entities with fictitious]. Candidate's thesis*. Irpin [in Ukrainian].
12. Goriainova, K.K., Ovchinskii, V.S., Sinilova, G.K., & Shumilova, A.Yu. (Ed.). (2004). *Operativno-rozisknaia deiatelnost [Operational-search activity]* (2nd ed., rev.). Moscow: INFRA-M [in Russian].
13. Pushailo, V.V. (Ed.). (2000). *Osnovy operativno-rozysknoi deiatelnosti [Basics of operative-search activity]* (2nd ed., rev.). SPb.: Lan [in Russian].
14. Belkin, R.S. (1996). *Kriminalistika: problemy, tendentsii, perspektivy. Ot teorii - k praktike [Forensic science: problems, trends, perspectives. From theory to practice]*. Moscow: Yurid. lit. [in Russian].
15. Lysov, N.N. (1996). *Fiksatsiia dokazatel'svennoi informatsii pri raskrytii prestuplenii [Fixing of evidentiary information in case of crime detection]*. Moscow: Akadem. MVD Possii [in Russian].
16. Kozlov, V.E. (2002). *Teoriia i praktika borby s kompiuternoï prestupnostiu [Theory and practice of combating computer crime]*. Moscow: Goriachaia liniia. Telekom [in Russian].

Стаття надійшла до редколегії 28.04.2017

Shapovalov O. – *Ph.D in Law, Doctoral Student of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine*

Concept and Essence of Operational Search

The analysis of the term «the essence of operational search» is carried out. Essence as a philosophical category determines the inner content of an object, expressed in the unity of all its diverse properties and relationships. The concept of the content of activities that provides the process of identifying crimes is disclosed.

The essence and justification of the concept of operational search as a process of identifying individuals and facts that are of operational interest is determined. The process of identifying crimes is specific and takes into account the possibility of obtaining information by operational units. The signs with which help it is possible to define essence of operative search depending on the tasks executed during its carrying out are allocated. The essence of the search can be positioned as a series of tasks in the process of implementing operational-search activities.

In the process of searching for actual data at the stage of operational search, the following stages can be distinguished:

- identification of places where criminogenic processes tend to repeat, the regularity of manifestations in time and space, as well as the characteristics inherent in the objects of the operative search activity;

- the identification of persons, objects and phenomena that are of operational interest, on the basis of recognition by search criteria, the identification of primary information on the characteristics of the wrongful act;

- verification of primary information on the characteristics of the wrongful act;

- evaluation of the results of the audit and conclusions about the presence or absence of signs of a crime;

- deciding on the use of search results.

Keywords: persons, facts, operational interest, operational search, essence, concept, direct and indirect information acquisition.